

ZSIBÓI GERGELY

Bömböli helyzetben

1.

A falut már megülte a szürkület; a házak kapujában itt-ott összeverődött a szomszédság öregje, de egy-két gyermek is ott lábatlankodott ügyelve a felnőttek beszédét, s borzongva, hiszen mindenütt arról folyt a szó, ami a falut immár hetek óta felbolygatta.

– Én mondom, rossz idők előjele ez! – forgatta csipás szemét Mári néni. – Ugyan, néhány kutya... – legyintett Vékás Bálint –, attól még nem jön az Antikrisztus! – nevetett. – Néhány? Soós Andris egy hete harmincat számolt! – No, az Andris gyerek sose volt jó számtanból! Tudom én, 'sze én voltam a padtársa az oskolában – göcögött Vékás –, az a harminc lehetett úgy hat-hét, na jó, legfeljebb nyolc! – de nem vették komolyan a többiek Vékást, mert mindenki fölényeskedő embernek ismerte.

– Többnek kellett ott lenni – tódította komótosan az öreg Ekés Pista bácsi. Az ő szavára már inkább odafigyelt a falu. Tegnap is olyan zenebonát csaptak az éjjel, hogy el nem aludtam hajnalig. – Én is hallottam, a hideg is futkosott a gerincemen, olyan vonyítás volt – szólt Végh János –, mondtam is az asszonynak – a' se tudott elaludni –, hogy ma éccakára bekészítem a vasvillát, de még a Foltost, a kutyámat is beeresztem a házba, mert azt is a nyavalya törte, úgy nyüsztett, s kaparta az ajtót a félelemtől. Pedig terelőkutya volt egykor, meg nem ijed az az árnyékától. Hümmögtek az öreg falusiak, mert tényleg a télen úgy falkába állt a sok kóbor eb, hogy már-már az emberéletet is féltetni illett. – A Suba pakulárnak széttépték egy birkáját – fűzte tovább a szót valaki. – Egy jerke volt csak – legyintett Vékás, de az öreg Ekés leintette: – Akkor is, kutya nem támad jószágra, csak a farkas. Nincs ez rendjén sehogyse. Aki látta, azt mondja, egy nagy foltos kuvasz a vezérük, az után mennek. – Meg hogy a négy lába tiszta fekete... – Patája van annak – szuszogott bele Mári néni – mondtam én, meg akkora agyari... – s hányta magára sűrűn a keresztet. – Már a faluba is bejárnak, éjszaka nem tanácsos kimenni a házból – intette a többieket Pista bácsi –, mert embert ugyan még nem támadtak, de hát ki tudhatja...

Mivel lassacskán kifogytak minden hírből, s a kerítés deszkáit is inkább sejteni lehetett, mintsem látni, mocorogni kezdtek hazafele. – Szűzmáriám, a tej! 'Sze megígértem Földeséknek egy kantával estére... – ijedt meg Mári néni, s az járt az eszében, hogy biz ő neki nem indul ebben a sötétben. – Na, Földesék se isznak abból ma este – ízetlenkedett Vékás. – De hisz megígértem... – kit kellene elküldeni, morfondírozott Mári néni, s megakadt a szeme egy kis vézna fiúcskán, a falu árváján, akiről – ha éppen józan volt, egy távoli rokon, Szotyori, a szabó gondoskodott, de az egész falu úgy használta a fiúcskát, mintha a cselédje volna, s úgy szalajtották ide-oda, ha kedvük tartotta, megfeledkezve még erős sántaságáról is. – Na, te gyerek, elvinnéd azt a tejet?

A kisfiú segélykérően nézett szét a felnőttek között, s már a száján volt egy ijedt „nem!”, de Mári rátromfolt egyet: – kapsz egy kis levest, maradt délről, meg – s hirtelen mérlegre tette magában, mi az, ami nem túl nagy ár – meg egy szelet kenyeret is, esetleg egy kis szalonnát mellé... De ezt már olyan halkán mondta, hogy remélte: senki se hallotta, s nem fogja rajta számon kérni. A kisfiút az eledel ígérete sem bírta indulásra, jóllehet a szabó ma is elfelejtett enni adni, lévén egész nap hortyogott a tegnapi esti névnapi pálinkáktól. De mivel mindenki hallgatott, s megszokta már helyzetét a faluban, csak egy erőtlén kérdésre futotta: – S ha megtámad az a nagy foltos? – Dehogyan támad, dehogyan támad, ha sietsz, sötétre visszaérsz, addig úgysem merészkednek elő. Na, várj csak – és kihozta a kapu mögül a súlyos alumínium kantát. – Na, eredj, Bömböli, jó lesz az a kis vacsora, meglásd! – tarisznyázta még útravalónak az öreg Mári. A gyerekek elindultak.

Az emberek megszótlanodtak. – Van neked szíved, Mári? – törte meg a csendet a nagytiszteletű Ekés. – Mégse kellett volna ilyen öreg este útnak indítani ezt a szerencsétlent, s pont ilyenkor... – és habár korábban senki sem vette védelmébe a fiúcskát, most mindnyájuk vállára rátelepedett valami súlyosság. – Nem lesz annak semmi baja, meg aztán megkapja a levest – kapaszkodott a korábbi ígéretébe az öregasszony. – Egy levesért? De hát menekülni se tud, ha megtámadják, amilyen sánta ez a szegény poronty. – Jobb is lenne, ha megtámadnák, amilyen élete van annak... – köpött egyet Vékás Bálint, s a többiek ezt annyira igaznak érezték, hogy szegényükben nagy sietve megindultak hazafelé, mintha elvégzetlen munkával fenyegetne még az este.

2.

A kisfiú megindult hát. Addig még volt valahogy, amíg a biztonságot adó felnőttek hangját hallotta a háta mögött, de amint a beszéd mormogássá halkult, majd meg is szűnt mögötte, maga sem vette észre, de lépteit meglassúdtak. Még az is megfordult a fejében, hogy – vacsora ide vagy oda – visszafordul, de akkorát kordult a gyomra, hogy a lába mégiscsak megindította előre. Pedig nagy utat kellett megtennie, egészen a falu végéig, sőt még azon is túl, mert a Földesék háza már–már tanya volt a falu mögött, a falusi futballpályán is túl, s Földesék után már csak a kiserdő – ahol a kutyák, azok a veszett dögök húzzák meg magukat nappal, s ilyenkor, öreg este rontanak rá a falura – dobbant egy nagyot a kis nyomorék gyermek szíve.

Közben egészen belegyalogolt a csillagtalán éjszakába, csak egy–egy ablakszem világított, biztatásként. Hát a kerítések mentén óvakodott előre, mert ha támadás éri, legfeljebb bemászik valahogy – ahogy csenevész lába engedi – egy portára. Igaz, minden háznál van házörző, és azok sem ismernek kegyelmet, de akkor legfeljebb kiabál – azt legalább tud, abban nem marad alul senki fiával szemben. De mi lesz, ha elfognak a porták? Pedig már tünedeznek, s lám, a Galamboséké is elmaradt... Bömböli kint járt a nyílt mezőn. Egyre hidegebb lett, a kanta is egyre jobban húzta a kezét. És a csend is mind nagyobb, olyan nagy, hogy szinte hallani lehet. Még a falu nyugtató neszei is megnémultak, mintha a tyúkok s házörző kutyák is visszafognák a leheletüket. És ebben a rideg csendben lassacskán kihallhatóak a körmök koppanása a fagyott földön, aztán a lihegés, s mire a kutyák morgását is meghallotta, addigra már körül is vették. Ijedtében kiesett a nehéz kanta a kezéből, s a drága fehér tej kiömlött a fekete földre.

Széles körben fogták körül a kutyák, vicsorogva, felborzolt szőrrel, szemben vele a borjúnyi kuvasz sötét foltokkal bundáján és csülkein, mint maga a Sátán – futott át Bömböli eszén mindaz, amit az este fogvacogva végighallgatott. – Nincs menekvés! – Nincs semmi, ahová elbújhatna, s ha futni kezdene ezzel a kacska lábbal, menten utolérnék, de mozdulni is képtelen a rettentő félelem súlya alatt; s ekkor megindult feléje a hatalmas kuvasz: szeme vörösen parázslík, már egészen közel van, annyira, hogy lihegésének bűdösét érzi, folyik a vicsorgó állat szájából a nyál, s mikor Bömböli elkészült rá: most ugrik torkának – már saját vérének ízét is érezte –, akkor a kutya leült két hátsó lábára, s beleszagolt a le-

vegőbe. Megérezve a tej illatát leheveredett, s nyugodtan lefetyelni kezdte. A többi állatot is lehűtötte a vezér nyugalma, megszaglászták a patakozó tejet, s maguk is nekiláttak az ivásnak.

Bömböli moccanni sem mert, s reszketve gondolt arra, mi lesz, ha az utolsó csöpp is elfogy. De nem lett semmi. Miután a kutyák jóllaktak, rá se hederítettek a remegő gyermekre, hanem vezérük után komótosan visszaballagtak a kiserdő felé. Bömböli pedig vissza a faluba. Ami a kanta alján lötyögött, azért már nem volt érdemes Földeséig elmennie. Nem fogják megdicsérni, de hátha Mária néni azért nekiadja azt a tál levest...

3.

Másnap délután már gyülekeztek a falubéli suhancok a focipályán, s arról beszéltek, aminek híre már délre megülte a falut: a kis, szanta Bömbölit valamiért megkímélték a kutyák. A szót persze Sóvágó Józsi vitte, mint legnagyobb – évre és növéseire is, a többiek pedig érdeklődve hallgatták, mintha nem hallották volna legalább háromszor a nap folyamán innen-onnan. De hát Sóvágó volt a legnagyobb, meg aztán éppen most kapott egy új labdát – azt készültek éppen felavatni –, s persze ez még jobban emelte Sóvágó tekintélyét.

Szinte észre sem vették, amikor közibük sántikált Bömböli, aki most nagy büszkén hallgatta, milyen hős is volt ő tegnap este, és pont Sóvágó szájából. Most megbocsátotta, hogy Mária néni öklét rázva kergette hazáig a kiömlött tej miatt. Nemhogy levest nem kapott, de a bősziült öregasszony még meg is fizettette a másnaposságából éppen ébredező szabóval a tej árát. A szabónak amúgy is hasogatott a feje, nem hiányzott a vénasszony lamentálása, hát azon melegében jól helyben hagyta Bömbölit, hogy mára minden tagja kék–zöld színben játszott. De mindez semmi volt ahhoz képest, hogy milyen hőssé nőtte ki magát a falubéli fiúk között. Titkon még arra is gondolt, míg körbevették és vallatták, hogy talán ma végre beveszik játszani maguk közé, amire eddig még sosem volt példa. – Beállhatnék én is? – kérdezte félénken.

Mindenki Sóvágóra nézett, aki első meghökkenésében szóhoz sem jutott, de aztán felröffenet belőle a gúnyos nevetés: – Na, pont te, te béna lábú! – amire aztán a többiek is rázendítettek a gúnyos nevetésre. – De hát én... – kezdte el a mondatot Bömböli, s aztán rádöbbsent, akármi is történt vele tegnap este, akármilyen híre is lett mára a faluban, ő sohasem kerülhet be a csapatba. – Majd pont te, még jární sem tudsz rendesen – legyintettek a többiek. – Na, tünés, arra van a lefele! – intett Sóvágó – te,

féllábú... – s ez annyira rosszul esett Bömbölinek, hogy nevéhez híven elfutotta szemét a könny. De erre már a jobb érzésűek is kinevették, s rázendítettek a rigmusra: „Bömböli, Bömböli, hátad jól eldöngölik” – s most is, mint mindig, emlékeztették a kisiút arra, hogy a szabó rendszeresen elverte, ha volt oka, ha nem.

Megtanulta az évek során túrni a csúfolódást, ha könnye volt, hát befele nyelte, s alázatosan tűrt, de most – és maga sem tudta, miért éppen most – olyan lobot vetett benne a harag, hogy két ököllel ugrott neki a legközelebb állónak. Szerencsétlenségére éppen Sóvágónak, aki visszakézből úgy vágta orrba, hogy bukfcenet vetett a pálya fűvén. – Te szaros kis senki, nyomorult falucsúfja! – indult utána Sóvágó dühében, hogy rá kezet mert emelni ez a kacska, s talán meg is öli, ha a többiek le nem fogják – ugyanis unták már az egészet, és nagyon ki akarták próbálni az új labdát.

Bömböli lesántikált a pálya széléig, s könnye sója mellé most még vérének ízét is nyelhetette, de valami belül mégiscsak megtiltotta neki, hogy elkullogjon. Lábát megvetette a játéktér szélén, s karba öltött kézzel, dacosan hunyorogva követte a többiek játékát.

De azok már nem figyeltek rá, futottak a labda után egymást biztatva, s nagyokat kurjongatva, ha gól esett. Néha egy-egy nyakleves is elcsattant egyik-másik tisztázatlan helyzetnél, szabálytalankodásnál, de ez mit sem vont le az örömeikből, megszűnt számukra a pályán túli világ, a vérző orrú Bömböli: önfeledten játszottak! Pedig jól tették volna, ha figyelnek, mert hirtelen mozgás támadt a kiserdő felől, s mire észbe kaptak volna, már nyakukon is voltak a kutyák acsarkodva, a lábuk után kapkodva. Inuk szakadtából menekültek a falu irányába a suhancok, még a szép, új labdát is ott feledték valahol a kezdőkör közelében. A kutyák a falu széléig üldözték őket, ott megtorpantak, s a nagy kuvasz hátraarcot vezényelt, mire a falka visszaügetett a pályához.

Bömbölit annyira meglepte a hirtelen támadás, hogy el is felejtett azon gondolkodni, ne meneküljön-e maga is, de mire észbe kapott, már körül is állták a kutyák, pont úgy, mint előző este, de most egy sem morgott, s a nagy foltos kuvasz lassan megindult a gyerek felé, leült vele szemben, úgy mint az éjjel. Aztán óvatosan bökdösni kezdte orrával, terelte a pálya közepe felé. Bömböli nemigen értette, ijedt is volt, s nem mert a vezérrel ellenkezni, nehogy feldühítse, így lassacskán beért a pálya közepére, a labdához. A kutya ekkor leült, bogárnyi fekete szemével a fiút biztatta, morgott is egy-két szelidet, amit akár bátorításnak is értelmezhetett a kisiú.

Olyan szép volt az a labda, mert hányszor is gondolt egy ilyen labdára, no, nem arra, hogy neki is lehetne, hanem hogy néha játszhasson egy ha-

sonlóval. Most óvatosan megpöckölte a lábával, majd kezébe vette, pattingatta, mérte ruganyosságát: észre sem vette: lassan játszani kezdett. A nagy kuvasz komótosan visszaballagott közben a pálya szélére, ahol már elheveredtek a többi kutyák, s mind a gyermeket figyelték.

Bömböli kezdett belemelegedni, passzolgatott önnönmagának, s mivel játékos is, néző is maga volt, elkezdte fennhangon magyarázni a játék menetét, ahogyan a tévében hallotta a kommentátortól. Egyszemélyes csapatában – természetesen – maga volt a csodacsatár, s a pályán játszó összes Bömböli az ő lábára igyekezett rávarázsolni a labdát, és ő meg is hálálta a többi Bömböli bizalmát, hiszen egyik veszélyes helyzetet alakította ki a másik után az ellenfél kapujánál.

„Bömböli a középpályán egy ügyes csellel megszerzi a labdát, aztán megindul! Hárman próbálják szerelni, de egy ügyes testcsellel állva hagyja őket, és most felgyorsít, és az egyik védőnek egy megszegényítő kötetnyt ad, és a másikat egy megkerülő csellel ügyesen becsapja, és a harmadik védő hiába próbál szabálytalankodni, Bömböli egy elegáns csellel elhúzza a labdát, és már a tizenhatoson belül, és ez már helyzet a javából, és a kapus igyekszik zárni a szöget, de Bömböli külsővel elcsavarja mellette, és gól, micsoda gól, Bömböli az évszázad gólját szerzi csapatának!”

A kisleány sántaságát feledve ugrándozott a kapu előtt, ünnepelve a megismételhetetlen találatát. A pálya szélén a kutyák elégedetten vakkantgattak. Csak a nagy, foltos kuvasz ült csendben, belehunyorogva a lemenő napba. Ha elég távolról figyelte valaki, úgy tűnhetett, mintha mosolyogna.